

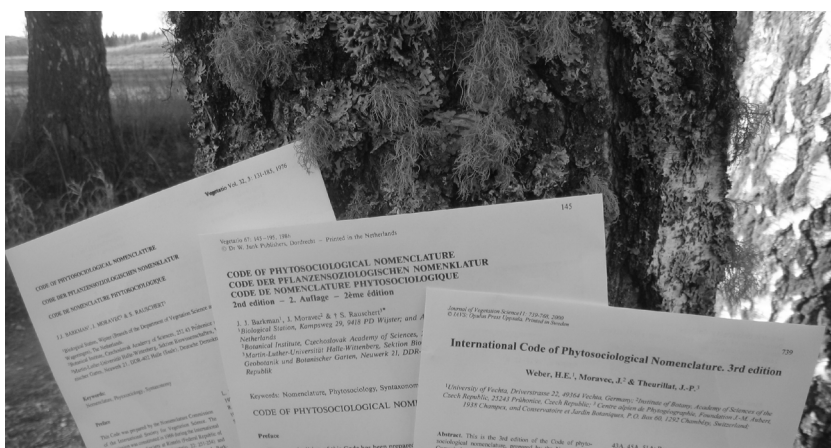
Mossen- en korstmossengemeenschappen in Nederland: *what's in a name?* Toepassing van de *International Code of Phytosociological Nomenclature* in de praktijk

M. Schrijvers-Gonlag

NAAMGEVING VAN PLANTENGEMEENSCHAPPEN

Bij het classificeren van vegetatieopnamen ten behoeve van De vegetatie van Nederland deel 6 (Van Dort et al. 2017a; verder genoemd 'VvNI-6') bleek al snel dat diverse bestaande wetenschappelijke namen van syntaxa zijn gebaseerd op verouderde namen van mos- en korstmossoorten. Veel soorten zijn de laatste decennia als gevolg van gewijzigde inzichten van naam veranderd, in een ander genus geplaatst, samengevoegd of juist in meerdere soorten gesplitst. Aanvullend op bestaande syntaxa, werden op basis van het Nederlandse opnamemateriaal nieuwe syntaxa onderscheiden. Bij het schrijven van VvNI-6 was het onze intentie om zowel de bestaande als de nieuwe mossen- en korstmossengemeenschappen van een (voor de gebruiker) zinvolle, eenduidige en zo mogelijk eenvoudige Nederlandse en wetenschappelijke naam te voorzien.

Wetenschappelijke naamgeving van syntaxa is internationaal gezien aan regels gebonden, om wildgroei aan synoniemen, homoniemen en inconsistentie in naamgeving tegen te gaan en om verwarring bij het gebruik van syntaxonomische namen te voorkomen (Weber et al. 2000). Uitgangspunt voor naamgeving in de plantensociologie is de International Code of Phytosociological Nomenclature (ICPN, verder genoemd 'de Code'). De eerste versie van de Code werd ontwikkeld in de jaren 1970-1973 door Europese plantensociologen, waaronder de Nederlanders Jan Barkman en Victor Westhoff, aangevuld met een Japanse vegetatiekundige, en enkele jaren later gepubliceerd (Barkman et al. 1976). Tien jaar later volgde

Afbeelding 1. De drie versies van de Code temidden van het *Usneion barbatae Ochsner* 1928 op de stam van *Betula pendula* (Ruwe berk; Koppang, Noorwegen, 2018). Foto: M. Schrijvers-Gonlag

de tweede (Barkman et al. 1986) en in 2000 de derde versie van de Code (Weber et al. 2000; Afbeelding 1). In diverse publicaties wordt gerefereerd aan een vierde uitgave van de Code, maar deze is thans nog niet gepubliceerd.

Onze goedbedoelde intentie om de namen van plantengemeenschappen in VvNI-6 zinvol, eenduidig en eenvoudig te houden bleek niet altijd mogelijk zonder de Code geweld aan te doen. Bovendien bleek al snel dat een juiste interpretatie van de Code en toepassing hiervan in de praktijk minder eenvoudig was dan oorspronkelijk gedacht (en gehoopt). Met onmisbare hulp van diverse ervaringsdeskundigen (zie dankwoord) heb ik uiteindelijk de intentie van een aantal relatief ingewikkelde (dit wil zeggen, voor mij ook na grondige studie niet eenduidig interpreteerbare) artikelen in de Code, die relevant bleken bij het opstellen van namen voor VvNI-6, weten te doorgronden en deze vervolgens al dan niet toegepast in onze naamgeving. In dit verhaal komen deze artikelen aan bod, door middel van voorbeelden uit VvNI-6. Indien de uiteindelijke naamkeuze niet in overeenstemming is met de Code, wordt de reden aangegeven. Verwijzingen naar artikelen, aanbevelingen (*recommendations*), principes of definities in de Code worden als volgt aangegeven: *W: Art. x*, *W: Rec. x*, *W: Principle x*, *W: Def. x* (de *W* staat voor Weber et al. 2000, de *x* is het relevante nummer in de code). Een deel van de Code is wel duidelijk en relatief eenvoudig interpreteerbaar. Op dit deel ga ik verder niet in, afgezien van een korte opsomming van enkele punten inzake nieuw onderscheiden syntaxis. De Code heeft geen betrekking op Nederlandse namen.

WETENSCHAPPELIJKE NAMEN VAN MOSSEN- EN KORSTMOSSEN- GEMEENSCHAPPEN

Bij het beschrijven van een nieuw syntaxon gelden algemene regels voor wetenschappelijke naamgeving (Weber et al. 2000). Met een syntaxon wordt bedoeld (*W: Def. I*) een abstracte eenheid van fytoceenoses, gedefiniëerd door floristisch-sociologische criteria; ook gemeenschappen opgebouwd uit cryptogamen (die niet altijd worden beschouwd als fytoceenoses) vallen hieronder, mits gedefiniëerd op basis van floristisch-sociologische criteria. De nomenclatuurregels van de Code zijn enkel van toepassing op de volgende syntaxis: associatie, verbond, orde, klasse (Engelse naam: association, alliance, order, class), inclusief alle subniveaus zoals subassociatie. Ieder syntaxon heeft enkel één correcte naam (*W: Principle III*). Met 'correct' wordt bedoeld: de eerste (in tijd) geldig gepubliceerde naam (*W: Principle IV*; 'Principle of Priority') die bovendien de legitieme naam (zie verderop) is voor een bepaald syntaxon gegeven de specifieke samenstelling (*W: Def. VI*). Met 'geldig gepubliceerd' wordt bedoeld: gepubliceerd in overeenstemming met de artikelen 2-9 (*W: Def. IV*):

W: Art. 2

- Publicatie was in 1910 of later.
- Een voldoende originele beschrijving is bijgevoegd, of een ondubbelzinnige (directe of indirecte) verwijzing naar een eerdere, effectief gepubliceerde (geprint en toegankelijk via bibliotheken; *W: Art. 1*), voldoende beschrijving is opgenomen (zie *W: Art. 7* en *8*).
- De naam is afgeleid van wetenschappelijke plantennamen.

W: Art. 3

- De rang van de vegetatie-eenheid is duidelijk (bijvoorbeeld associatie of suborde).
- Deze rang komt overeen met de vorm van de naam (uitgang genusnaam en/of soortepitheton – voluit *epitheton specificum* (zie ook verderop); uitzonderingen gelden voor subverbanden, suborden en subklassen gepubliceerd voor 1979).
- Het naamgevende taxon is/de naamgevende taxa zijn in de originele beschrijving aanwezig.
- Duidelijk is op welke (onder)soort de gebruikte naam (namen) betrekking heeft (hebben) (dit kan op verschillende manieren; geldt vanaf 1979) (zo is de door Drehwald (1993) gebruikte naam *Calicio-Chrysotrichetea candelaris* Wirth ex Drehwald 1993 ongeldig omdat drie *Calicium*-soorten staan vermeld in de tabel van Drehwald, zonder dat duidelijk is op welke soort de klassenaam betrekking heeft).
- Expliciet wordt vermeld dat het een nieuwe naam betreft (middels de vermelding 'ass. nov.', 'all. nov.' etc.) (geldt vanaf 2002).
- De naam is gevormd van in ieder geval één taxon van de hoogste structuur-bepalende vegetatielaag; met structuurbepalend wordt hier bedoeld meer dan 25 procent bedekking (W: Art. 29b).
- De gebruikte taxonnaam (-namen) is (zijn) geldig gepubliceerd op moment van publicatie (kan gelijktijdig).

W: Art. 4

- Een subassociatie behoort bij een associatie die geldig is gepubliceerd op moment van publicatie (kan gelijktijdig).

W: Art. 5

- Een (sub)associatie wordt vergezeld van een 'typeopname' (nomenclatorisch type; W: Def. VIII, Principle V): een effectief gepubliceerde vegetatieopname (kan gelijktijdig). Vanaf 2002 geldt dat het naamgevende taxon (taxa) in deze opname aanwezig moet (moeten) zijn; dit geldt niet voor subassociaties met epitheton *typicum* of *inops* (W: Art. 16).
- Een syntaxon boven de rang van associatie wordt vergezeld van een nomenclatorisch type: dit betreft een syntaxon één rang lager die binnen het syntaxon is opgenomen, met een geldig gepubliceerde naam (W: Art. 17).
- Expliciet wordt bij de typeopname het Latijnse woord '*typus*' vermeld ('*holotypus*', '*lectotypus*' of '*neotypus*') (geldt vanaf 2002).

W: Art. 6

- Syntaxonnamen die voldoen aan de voorschriften voor wat betreft de vorming van de naam (zie verderop) maar die niet geldig zijn gepubliceerd omdat één of meerdere vereiste elementen ontbreken kunnen later door een andere auteur geldig worden gemaakt ('valideren van de naam') door de ontbrekende elementen aan te vullen; de validerende auteur en jaartal van validatie worden onderdeel van de volledige wetenschappelijke syntaxonnaam (W: Art. 46; zie ook verderop onder 'Gebruik van epitheta – *Splachneta*' voor een voorbeeld hiervan).

W: Art. 7

- Een originele beschrijving van een (sub)associatie is voldoende als deze bestaat uit ten minste één vegetatieopname: een lijst met wetenschappelijke plantennamen in een proefvlak waarbij per (onder)soort een kwantitatieve indicatie van voorkomen (minimaal in een driedelige schaal) is aangegeven (voor 1979 kan een synoptische tabel onder voorwaarden voldoende zijn).

W: Rec. 7A

- Aanvullend op Artikel 7 wordt aangeraden om in de genoemde originele beschrijving van een (sub)associatie tenminste 10 vegetatieopnamen, gemaakt op verschillende locaties, toe te voegen inclusief gedetailleerde informatie over locatie, proefvlakgrootte en opnamedatum.

W: Rec. 7B

- Aanvullend op Artikel 7 wordt aangeraden om in de genoemde originele beschrijving van een (sub)associatie bij de taxa-namen de auteursnamen toe te voegen (deze aanbeveling hebben we (we = de auteurs van VvNI-6) in VvNI-6 niet overgenomen).

W: Art. 8

- Een originele beschrijving van een syntaxon boven de rang van associatie is voldoende als binnen dit syntaxon één geldig gepubliceerd syntaxon één rang lager is opgenomen; een eenduidige verwijzing naar een referentie waar een dergelijk syntaxon geldig is gepubliceerd is ook geldig.
- Een originele beschrijving van een syntaxon boven de rang van associatie is enkel voldoende als de diagnostische soorten (ken- en differentiërende soorten) expliciet staan vermeld (geldt vanaf 1980).

Legitieme namen zijn namen die geldig zijn gepubliceerd en daarnaast voldoen aan onder andere onderstaande voorschriften voor wat betreft de vorming van de naam (W: Def. V):

W: Art. 10a

- De naam van een associatie of syntaxon van hogere rang wordt gevormd door geldig gepubliceerde wetenschappelijke namen van één of twee plantensoorten (of ondersoorten) die staan vermeld in de originele beschrijving.

W: Art. 12

- Het gebruik van een prefix dat bepaalde morfologische of ecologische kenmerken aangeeft (zoals *Parvocaricetea*, *Nanocyperion*, *Magnocaricion*, *Xerobromion*; ook *Eu-Vaccinio-Piceion*) is vanaf 1979 niet meer toegestaan.
- Het gebruik van *Eu-* is enkel mogelijk voor maximaal één rang binnen een bepaalde klasse (W: Art. 35).

W: Art. 13

- De naam van een subassociatie bestaat uit de associatiennaam gevolgd door het subassociatie-epitheton, die

- a) wordt gevormd door een geldig gepubliceerde wetenschappelijke naam van een (onder)soort welke staat vermeld in de originele beschrijving van de subassociatie of
- b) bestaat uit het adjectief '*typicum*' of '*inops*'.

Het gebruik van het adjectief '*inops*' in een subassociatienaam wordt tegenwoordig afgeraden: het is een gebruik uit het verleden waar veel mensen tegenwoordig vanaf willen. Het is beter om een soortnaam te gebruiken en de subassociatie te beschrijven als een soortenarme subassociatie met een specifieke ecologische standplaats (pers. com. Helga Bültmann, november 2016).

Het verschil tussen de genoemde correcte en legitieme namen wordt wellicht duidelijker door het gebruik van de volgende synoniemen, die de Code voorstelt en 'mogelijk gebruikt gaan worden in de toekomst': legitieme naam: 'acceptable name', correcte naam: 'accepted name'.

De in *W: Art. 3* genoemde uitgang van de naam van een syntaxon is waarschijnlijk (en hopelijk) één van de eerste nomenclatuurzaken die een beginnend plantensocioloog opvallen, en bijzonder bruikbaar omdat hierdoor direct duidelijk is op welke rang een syntaxon betrekking heeft. In *W: Art. 10* staat beschreven hoe syntaxonnamen worden gevormd (zie ook *W: Art. 10a* hierboven). De eerder genoemde uitgang die de rang aangeeft, wordt toegevoegd aan de stam van de genusnaam van het taxon indien een syntaxonnaam is afgeleid van één plantensoort. Is een syntaxonnaam opgebouwd uit twee plantensoorten uit verschillende genera, dan wordt de genoemde uitgang enkel toegevoegd aan de stam van de tweede genusnaam en een verbindingsteken (koppelteken) wordt toegevoegd aan de stam van de eerste genusnaam (of, indien aanwezig, aan het epitheton van de eerste soort). Meestal wordt een 'verbindende klinker' ('bindvocaal' in Barkman & Schaminée 1995) aan de stam vastgeplakt. Indien een epitheton (of epitheta) in de syntaxonnaam aanwezig is (zijn), wordt (worden) deze in de genitivus-vorm (tweede naamval) geschreven, tenzij verbuiging niet mogelijk is. Een handig overzicht (alfabetisch gerangschikt op laatste letter van een genusnaam) van hoe de stam eruit ziet, hoe de genitivus luidt en of (en zo ja, welke) een verbindende klinker wordt gebruikt geeft Appendix 1 in de Code. De eerder genoemde uitgangen die de rang van een syntaxon aangeven, staan vermeld in Artikel 11:

Rang	Uitgang
Klasse	<i>-etea</i>
Orde	<i>-etalia</i>
Verbond	<i>-ion</i>
Associatie	<i>-etum</i>
Subklasse	<i>-enea</i>
Suborde	<i>-enalia</i>
Subverbond	<i>-enion</i>
Subassociatie	<i>-etosum</i>

Zo wordt de wetenschappelijke naam van de klasse die wordt gevormd door de voor deze klasse diagnostische soorten *Cladonia digitata* (Vertakt vingermos) en *Lepidozia reptans* (Neptunusmos) als volgt samengesteld: *Cladonia* wordt *Cladonio* (stam *Cladoni* met verbindende klinker o; Appendix 1 in de Code); *digitata* wordt *digitatae* (genitivus); *Lepidozia* wordt *Lepidozietea* (stam *Lepidozi* en klasse-uitgang *etea*) en *reptans* wordt *reptantis* (genitivus). De wetenschappelijke naam luidt: *Cladonio digitatae-Lepidozietea reptantis*. De volledige naam van het syntaxon omvat ook de auteur en jaartal van geldige publicatie (W: Art. 46). In dit geval luidt de volledige wetenschappelijke naam: *Cladonio digitatae-Lepidozietea reptantis* Ježek & Vondráček 1962. In veel publicaties (zo ook in VvNI-6) wordt deze volledige naam inclusief auteur en jaartal enkel eenmalig vermeld; verder volstaat de naam zonder toevoeging van auteur en jaartal van publicatie. Dit is in overeenstemming met W: Rec. 46A. Verder wordt deze naam op praktische redenen soms zonder soortepitheta vermeld: *Cladonio-Lepidozietea*. Om misverstanden te voorkomen, wordt bij het opstellen van nieuwe syntaxonnamen aanbevolen om soortepitheta op te nemen (W: Rec. 10C).

TOEPASSING VAN DE CODE IN DE PRAKTIJK

De genoemde artikelen van de Code zijn (soms na drie keer lezen) goed interpreteerbaar en bruikbaar. Diverse details in de tekst van de Code zijn echter niet zo eenvoudig verwoord. Ook viel het niet altijd mee om antwoorden op nomenclatuurvragen terug te vinden in de Code. In onderstaande voorbeelden, rechtstreeks afkomstig uit mijn gepuzzel voor VvNI-6, komen diverse vraagstukken over wetenschappelijke naamgeving aan de orde en wordt, indien van toepassing, toegelicht waarom we uiteindelijk een bepaalde keuze hebben gemaakt. De voorbeelden zijn op volgorde van artikelnummer in de Code.

W: Art. 10b. Volgorde namen van taxa in een syntaxonnaam

De wetenschappelijke naam van de nieuw onderscheiden Touwtjesmos-associatie (Afbeelding 2) is opgebouwd uit de twee kenmerkende soorten *Anomodon viticulosus* (Groot touwtjesmos) en *Sciurohypnum populeum* (Penseeldikkopmos; in de huidige literatuur meestal nog ondergebracht in het genus *Brachythecium*; wij sorteren met deze syntaxonnaam alvast voor op de nieuwe positie). Luidt de juiste wetenschappelijke naam *Anomodonto viticulosi-Sciurohypnetum populei* of *Sciurohypno populei-Anomodontetum viticulosi*, of is de keuze vrij aan de auteur? Artikel 10b stelt dat indien de naam is afgeleid van twee soorten waarbij één dominant is, dan komt deze soort op de tweede plaats. Ook wanneer een soort tot de hoogste structuurbepalende vegetatielaag behoort komt deze op de tweede plaats; met structuurbepalend wordt hier bedoeld meer dan 25 procent bedekking (W: Art. 29b). Beide soorten behoren tot dezelfde vegetatielaag. Is er wellicht sprake van een dominante soort? In de Code is helaas geen definitie van dominantie opgenomen. Wel staat in Artikel 29b vermeld 'gemiddelde dominantie meer dan 25% (tenminste code 3 op de schaal van Braun-Blanquet)', dit betreft echter structuurbepalende vegetatielagen. Wordt deze bedekkingsgraad als grens voor 'dominantie' aangehouden dan zijn beide genoemde soorten niet dominant in een Touwtjesmos-begroeiing aanwezig, volgens de associatietabel en synoptische tabel in

Afbeelding 2. De nieuw onderscheiden Touwtjesmos-associatie (*Sciurohypno populei-Anomodontetum viticulosi* Van Dort & Weeda 2017) op de geknotte stam van *Fraxinus excelsior* (Es; Overlangbroek, 2010). Foto: M. Schrijvers-Gonlag

VvNI-6. In dit geval is de keuze dus vrij aan de auteur. In de geest van Artikel 10b hebben we ervoor gekozen om de soort met de hoogste gemiddelde bedekking als tweede in de naam op te nemen: *Sciurohypno populei-Anomodontetum viticulosi*.

W: Art. 25. Samenvoegen van syntaxa

Bij het samenvoegen van twee syntaxa van dezelfde rang behoudt deze nieuwe combinatie de oudste syntaxonnaam (de eerste geldig gepubliceerde naam) en vervalt de andere naam. Er is volgens de Code dus geen sprake van een heel nieuw syntaxon, enkel een uitbreiding van een bestaand syntaxon. Zo is de samenvoeging van de mosklasse *Barbuletea unguiculatae* Mohan 1978 en de korstmosklasse *Psoretea decipientis* Mattick ex Follmann 1974 tot één samengestelde klasse met zowel mossen als korstmossen door Drehwald (1993) terecht genoemd: *Psoretea decipientis* Mattick ex Follmann 1974 emend. Drehwald 1993. De toevoeging 'emend. Drehwald 1993' is sinds de derde versie van de Code niet meer van toepassing, zie verderop onder W: Art. 47.

W: Art. 27, 28, Rec. 46H, Art. 51. Wijziging in rang

Wijzigingen in rang zijn enkel toegestaan als volgt: een subassociatie (of subverbond, suborde, subklasse) wordt associatie (of verbond, orde of klasse, respectievelijk), en vice versa. Een orde kan dus niet verbond worden, of omgedraaid (Art. 27 Note 1). Indien een syntaxon wijzigt in rang wordt de oorspronkelijke auteur tussen haakjes geplaatst voorafgaand aan de naam van de nieuwe auteur. Als voorbeeld: indien de associatie *Octodiceratetum juliani* von Krusenstjerna ex von Hübschmann 1953 wordt beschouwd als een nieuwe subassociatie van het *Cinclidotetum fontinaloidis* Gams ex von Hübschmann 1953 wordt de nieuwe naam:

Cinclidotetum fontinaloidis octodiceratetosum juliani (von Hübschmann 1953) Van Dort 2017 *stat. nov.*

Opmerkingen hierbij:

- 1). De auteur 'Gams' voor de 'ex' wordt niet overgenomen: Gams heeft dit syntaxon als eerste gepubliceerd, maar ongeldig: de naam is vervolgens geldig gepubliceerd door von Hübschmann in 1953 (W: *Rec. 46D*). Op deze wijze blijft de verwijzing naar de geldige publicatie in de naam aanwezig. Indien in de oorspronkelijke auteursverwijzing staat vermeld 'in' (bijvoorbeeld: *Xanthoparmelion conspersae* Hadač in Klika & Hadač 1944) dan geldt het omgekeerde: de auteurs na 'in' worden niet overgenomen in een nieuwe naam (na 'in' wordt immers enkel de bron van publicatie vermeld, niet de auteur die in deze bron de publicatie heeft geschreven).
- 2). Naast de verplichte toevoeging 'stat. nov.' moet een volledige verwijzing naar de geldige beschrijving van de oorspronkelijke rang zijn opgenomen, inclusief paginanummer(s) (*Art. 2b Note 3; Art. 27 Note 2*).
- 3). In VvNI-6 is het *Octodiceratetum juliani* na grondige analyse van de opnameset niet als subassociatie opgenomen maar als associatie, onder de nieuwe naam *Fisidentetum fontani* von Krusenstjerna ex von Hübschmann 1953.

W: Art. 41b (en 10a), 48a, 48c (en 43). Aanpassing van foutief gespelde namen en vermelding naam van corrector

De wetenschappelijke naam van de Beukenwrat-associatie werd oorspronkelijk als volgt geschreven: *Thelotremetum lepadini* Hillitzer 1925. Volgens Appendix 1 in de Code bestaat de stam van genera die eindigen op *-trema* uit *-tremat* en hieruit volgt dat de juiste spelling van de associatiennaam luidt: *Thelotrematetum lepadini* Hillitzer 1925. Bij een dergelijke correctie wordt de naam van de corrigerende auteur en jaar van correctie niet vermeld (W: *Art. 48a*). Bij de correctie van taxonomische fouten is dit echter wel het geval (W: *Art. 43* en *48c*), zoals bijvoorbeeld bij het Verbond van Melige schotelkorst waar Barkman (1958) een foutieve determinatie heeft gecorrigeerd: *Lecanorion carpineae* Ochsner 1928 *corr.* Barkman 1958 (dit is de correcte huidige naam van dit verbond; Barkman (1958) gebruikt: *Lecanorion carpineae* (Ochsn.) Barkm. *nov. nom. et emend.*; zie voor deze toevoegingen verderop onder Gewijzigde soortsnamen en onder W: *Art. 47.*).

W: Art. 46. Auteursvermelding en datum van geldige publicatie

De naam van de auteur (of, indien van toepassing, namen van de auteurs) die als eerste een naam geldig heeft gepubliceerd wordt vermeld, samen met de datum van geldige publicatie. In het geval van een nieuwe subassociatie, blijft de naam van de auteur van de associatie gehandhaafd. Als voorbeeld: in VvNI-6 is het door Henk Siebel opgestelde nieuwe syntaxon *cinclidotetosum danubici* beschreven, als subassociatie van het *Cinclidotetum fontinaloidis* Gams ex von Hübschmann 1953 (Afbeelding 3). De volledige naam van deze subassociatie luidt: *Cinclidotetum fontinaloidis* Gams 1927 ex von Hübschmann 1953 *cinclidotetosum danubici* Siebel 2017. De oorspronkelijke auteur Gams alsmede het jaartal hierbij zijn niet strikt noodzakelijk (want Gams heeft de associatie niet geldig gepubliceerd, zie eerder onder Wijziging in rang: opmerking 1), maar om verwarring te voorkomen is het duidelijker om deze wel op te nemen zodat geen twijfel mogelijk is tot welke

Subassociatie: *Cinclidotetum fontinaloidis cinclidotetosum danubici* Siebel 2017 *subass. nov. hoc loco* – Kribbenmos-associatie, subassociatie met Diknerfkribbenmos.

Volledige naam: *Cinclidotetum fontinaloidis* Gams 1927 ex von Hübschmann 1953 *cinclidotetosum danubici* Siebel 2017 *subass. nov. hoc loco*

Typeopname subassociatie: *Cinclidotetum fontinaloidis cinclidotetosum danubici* Siebel 2017, *holotypus hoc loco*: Tabel 47-9, opname 5. Locatie: Winssen, op krib. Afmetingen 1 m x 0,5 m (0,5 m²). Datum opname: 5 augustus 1995. Opnemer: H.N. Siebel.

Typeopname associatie: *Cinclidotetum fontinaloidis* Gams ex von Hübschmann 1953, lectotypus: zie von Hübschmann (1953), Tabel 4 (p. 22), opname 6.

Afbeelding 3. De vermelding van een nieuw onderscheiden subassociatie in De vegetatie van Nederland deel 6. Conform een aanbeveling in de Code (W: Rec. 5A) wordt aangegeven dat zowel de beschrijving van dit nieuwe syntaxon als de hierbij behorende typeopname zich in deze publicatie bevinden (door middel van de aanduiding hoc loco).

associatie de subassociatie behoort (pers. com. Helga Bültmann, november en december 2016).

Indien een naam van een syntaxon geldig wordt gepubliceerd door een of meerdere auteurs, maar publicatie plaatsvindt in het werk van andere auteurs, kan dit worden vermeld door het woord 'in' toe te voegen (W: Rec. 46C). De volledige naam van de genoemde subassociatie, opgesteld door Siebel, wordt dan: *Cinclidotetum fontinaloidis* Gams 1927 ex von Hübschmann 1953 *cinclidotetosum danubici* Siebel in Van Dort et al. 2017. Deze aanbeveling (*recommendation*) hebben wij niet overgenomen in VvNI-6. De nieuwe syntaxa in VvNI-6 zijn verspreid over acht verschillende hoofdstukken, die allemaal Van Dort et al. als auteurs hebben. Volledigheidshalve zou hierom een aparte letter voor ieder hoofdstuk moeten worden gebruikt, waarbij de eerdergenoemde nieuwe subassociatie volledig zou heten: *Cinclidotetum fontinaloidis* Gams 1927 ex von Hübschmann 1953 *cinclidotetosum danubici* Siebel in Van Dort et al. 2017a. Naar de overige hoofdstukken wordt vervolgens verwezen als volgt: *Lecanoretum zosteræ* Van Dort in Van Dort et al. 2017b; *Lecanorion pannonicæ* Van Gennip in Van Dort et al. 2017c enzovoorts tot aan *Cladonietum digitatæ* Van Dort in Van Dort et al. 2017h. Een dergelijke lange auteursnaam met aanvullende ingewikkelde bronvermelding vinden we onoverzichtelijk en niet noodzakelijk. Belangrijk is dat duidelijkheid bestaat waar de oorspronkelijke beschrijving kan worden teruggevonden. Publicatie in een boek, zoals in VvNI-6 is gebeurd, wordt afgeraden (W: Rec. 1A). Om de oorspronkelijke beschrijvingen van nieuwe syntaxa in VvNI-6 eenvoudig digitaal beschikbaar te

maken voor een internationaal publiek, worden deze gepubliceerd in een Engelstalig open access journal (Schrijvers-Gonlag et al. in voorber.) inclusief een onduidelzinnige verwijzing naar de plaats van oorspronkelijke publicatie.

W: Art. 47. Wijziging inhoud syntaxa en auteursvermelding

Indien de inhoud van een syntaxon wordt gewijzigd, maar de oorspronkelijke typeopname (W: Art. 5, zie eerder) blijft geldig en de correcte syntaxonnaam blijft ongewijzigd, dan blijven ook de originele auteursnaam en jaartal ongewijzigd. Het in het verleden gebruikte woord 'emendavit', meestal afgekort tot 'emend.' of 'em.' voorafgaande aan een auteur die wijzigingen heeft doorgevoerd kan sinds publicatie van de derde versie van de Code worden geschrapt en ook de wijzigende auteur wordt niet meer vermeld (Weber et al. 2000: p. 739). Dus de Ananaskorst-associatie, door Barkman aangepast in 1958 en sindsdien bekend als *Pertusarietum amarae* Hilitzer 1925 emend. Barkman 1958 heeft sinds 2000 als geldige naam *Pertusarietum amarae* Hilitzer 1925, ongeacht of je het eens bent met Barkmans aanpassingen (en dus van zijn gewijzigde beschrijving uitgaat) of niet (en de originele beschrijving aanhoudt). De naam van een syntaxon mag enkel nog worden aangepast voor een correctie (W: Art. 3). Andere wijzigingen worden niet meer in de syntaxonnaam (inclusief auteur en jaartal) weerspiegeld.

W: Appendix 1. Verbuiging van soortnamen: stam, genitivus, verbindende klinker

Bij een aantal verbuigingen is het van belang of de stam een Griekse of Latijnse oorsprong heeft. Dit bleek soms lastig te achterhalen. Drehwald (1993) vermeldt het *Lecanactidetum abietinae* Hilitzer 1925. Is de verbuiging van *Lecanactis abietina* (Maleboskorst) naar *Lecanactidetum abietinae* correct? *Lecanactis* lijkt qua uitgang op *Epipactis* en op *Stenactis*. De eerste wordt volgens W: Appendix 1 (p. 761: sectie 57a) verbogen tot *Epipactidetum*, de tweede (p. 762: sectie 62a) tot *Stenactinetum*; dit leidt in het geval van *Lecanactis* tot respectievelijk *Lecanactidetum* en *Lecanactinetum*. Bij sectie 57a staat onder andere vermeld: 'geldt met name voor woorden van Griekse oorsprong'. Bij sectie 62a staat enkel vermeld: 'samengestelde namen met -actis'. Of *Lecanactis* nu onder de beschrijving van 57a of 62a (of beide?) valt heb ik niet kunnen achterhalen op basis van enkel deze beschrijvingen. Het antwoord is te vinden in andere publicaties, opgesteld door mensen met kennis van zaken: in dit geval heb ik Mucina et al. (2016) geraadpleegd. Hierin wordt door Helga Bültmann driemaal melding gemaakt van een *Lecanactidion*: *Lecanactidion stenhammari* Mattick 1951, *Lecanactidion monstrosae* Egea 1989 en *Lecanactidion patellarioidis* Crespo ex Giralte 1996. Bovendien wordt eenmaal vermeld '*Lecanactinon stenhammari* Mattick 1951 (spelling as used by the authors)'. Blijkbaar is de juiste spelling van de stam: *Lecanactid-* (aldus: Appendix 1, sectie 57a) en is de juiste spelling van de wetenschappelijke naam van de Maleboskorst-associatie: *Lecanactidetum abietinae*. Drehwald (1993) had het bij het rechte eind.

Een soortgelijk voorbeeld betreft de vervoeging van *Dibaeis baeomyces* (Roze heikorst). Door Paus (1997) is een associatie opgesteld met de naam *Dibaeetum baeomyces*. In W: Appendix 1 zijn de secties 56-63 gewijd aan genusnamen die eindigen op -is. In sectie 57a (zie hierboven: woorden van Griekse oorsprong) en sectie 58a ('echte Latijnse namen') speelt de oorsprong van de naam een belang-

rijke rol. Volgens Dobson (2005) staat de genusnaam *Dibaeus* voor ‘twee smalle’, verwijzend naar kleine tweecellige sporen. Het woord ‘twee’ is – in samengestelde woorden – ‘di’ in het Grieks en ‘bi’ in het Latijn (Wikipedia 2018), dus dit pleit voor een Griekse oorsprong en derhalve sectie 57a. Hieruit volgt de juiste spelling van de stam: *Dibaeid-* en om deze reden hebben we de associatiennaam gecorrigeerd naar *Dibaeidetum baeomycetis* Paus 1997. Dit komt overeen met de spelling van de wetenschappelijke verbondsnaam afgeleid van deze soort: *Dibaeidion baeomycetis* Klement 1955 (overigens een ongeldige naam voor het *Baeomyction ruffi* Klement 1952; Mucina et al. 2016).

Bij een dergelijke naamscorrectie is een officiële goedkeuring (en tot die tijd vermelding van ‘*propos.*’, zie verderop) niet noodzakelijk. Ook wordt de naam van de corrigerende auteur en jaar van correctie niet vermeld (W: Art. 48a; zie ook W: Art. 41b hierboven).

GEbruik VAN EPITHETA

De Code stelt geen voorwaarden aan het gebruik van epitheta bij nieuwe syntaxonnamen. Een vereiste is wel dat bij het opstellen hiervan duidelijk moet zijn op welke soort een syntaxonnaam betrekking heeft (dit geldt vanaf 1979; W: Art. 3). Dit kan door het gebruik van een epitheton maar ook als dit duidelijk blijkt uit de tekst van de oorspronkelijke beschrijving. Vanaf 2002 geldt dat indien in de typeopname enkel één soort uit het betreffende genus aanwezig is, ook aan deze eis wordt voldaan omdat vanaf 2002 (W: Art. 5, zie eerder) het naamgevende taxon in de typeopname aanwezig moet zijn. Voor 2002 is het mogelijk dat twee soorten uit hetzelfde genus in de (al of niet synoptische) oorspronkelijke tabel en/of beschrijving zijn opgenomen en enkel één hiervan in de typeopname aanwezig is, waarbij niet volledig helder is op welke soort de syntaxonnaam betrekking heeft: in dit geval is het gebruik van een epitheton noodzakelijk.

In VvNI-6 is niet consequent met het gebruik van epitheta omgegaan. Onze insteek was om de wetenschappelijke namen van syntaxa zo veel mogelijk praktisch en bruikbaar voor de Nederlandse gebruikers te houden (Van Dort et al. 2017c). Hier is vervolgens weer regelmatig van afgeweken, toen auteurs aan hoofdstukken werden toegevoegd die hier over van mening verschilden. Gelijk aan vaatplantengemeenschappen worden in de praktijk epitheta veelal (om praktische redenen) niet gebruikt. Zo spreekt men doorgaans over de *Hymenelio-Fontinaliетеa* en wordt de volledige naam *Hymenelio lacustris-Fontinaliетеa antipyreticae* achterwege gelaten. Hieronder volgen enkele voorbeelden ter illustratie, in volgorde analoog aan VvNI-6. Indien afwijkend van de door ons gekozen naam (in VvNI-6) wordt ook de volgens de Code geldige naam vermeld.

De orde *Rhizocarpetalia geographici* wordt volgens de regels van de Code zonder epitheton geschreven, omdat in de oorspronkelijke beschrijving meerdere *Rhizocarpon*-soorten aanwezig zijn zonder duidelijkheid in de beschrijving welke soort wordt bedoeld (de oorspronkelijke naam betreft enkel ‘*Rhizocarpetalia*’). Deze naam dateert uit 1949; na 1979 moet het naamgevende taxon duidelijk zijn (W: Art. 3). Omdat enkel de naam *Rhizocarpetalia* verwarring kan geven met de *Rhizocar-*

petalia reducti in dezelfde klasse, kiezen wij toch voor de bij veel lichenosociologen ingeburgerde naam *Rhizocarpetalia geographicum*.

In het nieuwe verbond *Ramalinion farinaceae* worden alle epifytische associaties waarin Takmossen een belangrijke rol spelen verenigd. De Nederlandse verbondsnaam (Takmos-verbond) verwijst niet specifiek naar één *Ramalina*-soort, omdat behalve *Ramalina farinacea* ook *R. fastigiata*, *R. fraxinea* en *R. lacera* kenmerkend zijn. Conform de Code hadden we kunnen volstaan met enkel *Ramalinion*, Mits duidelijk uit de beschrijving in de tekst zou blijken dat de naam verwijst naar *R. farinacea* (een dergelijke eenduidige beschrijving hebben we echter niet opgenomen in de tekst). Internationaal zijn meerdere *Ramalinion*-verbanden beschreven, waaronder het *Ramalinion siliquosae* (wij onderscheiden in Nederland enkel het *Ramalinion farinaceae*; het ook in Nederland (nog) aanwezige *Ramalinion siliquosae* brengen wij onder in het steenbewonende *Xanthoparmelion conspersae*). Om verwarring te voorkomen hebben we ervoor gekozen om het epitheton op te nemen in de wetenschappelijke naam van het *Ramalinion farinaceae* (conform W: Rec. 10C) in plaats van in de tekst aan te geven dat *Ramalina farinacea* de naamgevende soort is.

De *Arthonio-Lecidelletea elaeochromae* zijn door Drewald (1993) opgesteld en bij *Arthonio* wordt door hem geen epitheton vermeld. In de door Drehwald vermelde kenmerkende soorten voor deze klasse is slechts één vertegenwoordiger van het genus *Arthonia* aanwezig, en wel *A. radiata*. Het is dus ondubbelzinnig helder dat deze soort wordt bedoeld en het gebruik van het epitheton is niet noodzakelijk in de klassenaam (W: Art. 3). De klassenaam kan echter wel worden gecompleteerd met het epitheton en dit wordt (om misverstanden te voorkomen) door de Code aangeraden (W: Rec. 10C). Bültmann heeft om deze reden het epitheton toegevoegd waardoor de volledige naam luidt: *Arthonio radiatae-Lecidelletea elaeochromae* Drehwald 1993 (Bültmann 2012; Mucina et al. 2016). Wij kiezen voor de oorspronkelijke, kortere naam, ook omdat er meerdere *Arthonia*-soorten kenmerkend zijn voor deze klasse (zes *Arthonia*-soorten zijn opgenomen in de soortentabel bij deze klasse, waarbij *A. radiata* de enige is die klassebreed voorkomt; zie VvNI-6 Tabel 54-2 en 54-3). Slechts twee Nederlandse *Lecidella*-soorten (*L. elaeochroma* en *L. flavosorediata*) zijn kenmerkend voor de epifytische *Arthonio-Lecidelletea*. Alle overige vertegenwoordigers van het geslacht *Lecidella* komen exclusief of preferent op steen voor. Om deze reden – duidelijkheid voorop – handhaven we het epitheton '*elaeochromae*' in de volledige wetenschappelijke klassenaam. Zowel de door ons gehanteerde naam als de door Bültmann met het epitheton '*radiatae*' uitgebreide naam zijn geldig volgens de Code.

De orde *Graphidetalia* wordt door Hadač zonder epitheton *scriptae* vermeld (Klika & Hadač 1944; enkel *Graphidetalia* is volgens de Code dus toegestaan), maar Hadač noemt in deze publicatie wel *Graphis scripta*. Diverse auteurs hebben het epitheton *scriptae* toegevoegd aan de ordenaam (in overeenstemming met W: Rec. 10C). Omdat voor zowel orde, verbond als associatie alle drie de Nederlandse *Graphis*-soorten kenmerkend zijn (*Graphis elegans*, *G. inustuloides*, *G. scripta*)

hebben we in VvNI-6 geen epitheton toegevoegd bij *Graphidetalia*, *Graphidion* en *Graphidetum*.

Het *Sciurohypno populei-Anomodontetum viticulosi* is een nieuw beschreven associatie met een aantal kensoorten, waaronder *Anomodon viticulosus* (zichtbaar rechts op de stam op Afbeelding 2). Vier *Brachythecium*-soorten zijn differentiërend ten opzichte van andere associaties in de klasse *Neckeretea complanatae*: *B. populeum*, *B. reflexum*, *B. salebrosum* en *B. velutinum*. Het niet vermelden van het epitheton in de syntaxonnaam (dus: '*Brachythecio-Anomodontetum viticulosi*') geeft mogelijk verwarring: hoewel meerdere *Brachythecium*-soorten kenmerkend zijn voor deze associatie, geldt dit niet voor alle Nederlandse *Brachythecium*-soorten. De opnametabel van de associatie alsmede de typeopname vermelden meerdere *Brachythecium*-soorten, dus hieruit valt niet op te maken om welke soort het gaat. Hoewel we ervoor hadden kunnen kiezen om enkel in de beschrijvende tekst te vermelden welke soort wordt bedoeld, hebben we gekozen om het soortepitheton op te nemen in de syntaxonnaam (met de nieuwe genusnaam *Sciurohypnum*). Hierdoor wordt iedere verwarring uitgesloten (in overeenstemming met W: Art. 3 en W: Rec. 10C). Ook opgenomen in de *Neckeretea complanatae* is het *Neckero complanatae-Plasteurhynchietum*. Verwarring over welke twee soorten worden bedoeld is in Nederland niet aan de orde, omdat er slechts één *Plasteurhynchium*-soort in Nederland aanwezig is (*P. striatulum*). Vandaar dat hierbij een epitheton overbodig is.

Het *Pohlio-Leptodontietum flexifolii* hebben we in VvNI-6 zonder epitheton van *Pohlia* geschreven, net zoals diverse andere auteurs (bijvoorbeeld Drewald & Preising 1991). In de oorspronkelijke beschrijving van deze associatie (Barkman & Ringelberg-Giesen 1959) is geen associatiennaam opgenomen; enkele decennia later hebben diverse auteurs dit syntaxon van aanvullende opnamen en een naam voorzien (von Hübschmann 1986: 320). Uiteindelijk heeft Marstaller (2006) deze associatie gevalideerd en de naam *Pohlio nutantis-Leptodontietum flexifolii* als geldige naam opgesteld. Wij hebben het epitheton van *Pohlia* niet overgenomen, omdat dit syntaxon vooral wordt gekenmerkt door de zeer zeldzame soort *Leptodontium flexifolium*. Hierdoor kan echter verwarring ontstaan over welke *Pohlia*-soort wordt bedoeld (*Pohlia nutans* is de algemeenste van ongeveer 10 *Pohlia*-soorten in Nederland).

De *Barbuletalia unguiculatae* worden in VvNI-6 enkel *Barbuletalia* genoemd (zonder epitheton). Onze afweging was dat de beide Smaragdsteeltjes (*Barbula convoluta* en *B. unguiculata*) in Nederland hun optimum hebben in deze orde. Gebruik van het epitheton zou mogelijk een andere suggestie wekken. Bovendien hebben we gestreefd naar korte en zo eenvoudig mogelijke namen. Dit is echter niet conform de Code. In de *Barbuletalia* is het *Weissietum controversae* opgenomen: hoewel meerdere *Weissia*-taxa kenmerkend zijn voor deze associatie (*Weissia controversa* var. *controversa* en *Weissia longifolia*) horen niet alle Nederlandse *Weissia*-soorten thuis in deze begroeiing (*W. rostellata* is veel meer een *Tortuletum truncatae*-soort). Om verwarring te voorkomen wordt het epitheton gehandhaafd. Een soortgelijke redenatie wordt gevolgd bij het *Barbuletum convolutae* en het *Tortuletum truncatae*, allemaal behorend tot dezelfde orde.

De orde *Splachnetalia* en het verbond *Splachnion lutei* werden door Hadač als eerste (ongeldig) gepubliceerd, in Klika & Hadač (1944). Von Krusenstjerna (1945) beschrijft een '*Splachnetum-Union*' met hierin diverse *Splachnum*-soorten. Al deze syntaxa zijn door von Hübschmann (1957) gevalideerd door een typeassociatie (in woorden, verwijzend naar zijn tabel van het *Splachnetum ampullacei*) toe te voegen, vervolgens door Marstaller (1987) gespecificeerd door een typeopname in von Hübschmanns tabel aan te wijzen. Von Hübschmann voegt ook de klas-senaam *Splachnetea* toe. In diverse belangrijke overzichten (Drehwald & Preisling 1991; Marstaller 2006; Schubert 2009; Mucina 2016) worden zowel klasse, orde als verbond vermeld inclusief het epitheton '*lutei*' (conform *W. Rec. 10C*), verwijzend naar *Splachnum luteum*. Deze *Splachnum*-soort is een boreaal-arctische soort en nooit in Nederland aangetroffen. De enige *Splachnum*-soort die wel uit Nederland bekend is, is *S. ampullaceum*. Alle syntaxa in deze klasse hebben wij dan ook zonder epitheton geschreven, waarbij duidelijk is dat in Nederland naar *Splachnum ampullaceum* wordt verwezen. De geldige verbondsnaam volgens de Code is echter inclusief *lutei* (*Splachnion lutei* Hadač in Klika & Hadač 1944 ex von Hübschmann 1957; meestal wordt 'Hadač in Klika & Hadač 1944 ex' niet vermeld), gelijk de oorspronkelijke publicatie in Klika & Hadač (1944) en verwijzend naar *Splachnum luteum*. De geldige associatiennaam is inclusief het epitheton *ampullacei*, verwijzend naar *S. ampullaceum*. De geldige naam voor de andere associatie in deze klasse, het *Tetraplodontetum*, is inclusief het epitheton *angustati*, naar *Tetraplodon angustatus* (niet in Nederland). Door deze associatie met enkel *Tetraplodontetum* aan te duiden wordt meer recht gedaan aan de enige *Tetraplodon*-soort die in Nederland is vastgesteld: *Tetraplodon mnioides*.

INTEGRATIE MOSSEN- EN KORSTMOSSENGEMEENSCHAPPEN: AFGEWEKEN VAN DE CODE

De vernauwing van de kloof tussen syntaxonomische overzichten gebaseerd op enkel mossoorten en enkel korstmossoorten wordt in VvNI-6 verder voortgezet (Van Dort et al. 2017c). Dit resulteert in de samenvoeging van diverse voormalige mos- en korstmosklassen. Bij het samenvoegen van twee klassen waarbij de inhoud van deze klassen grotendeels wordt overgenomen, is er volgens de Code geen sprake van een nieuwe klasse maar van een uitbreiding van de klasse die het eerst geldig is gepubliceerd. Bij het combineren van de mosklasse *Frullanio dilatatae-Leucodontetea sciuroidis* Mohan 1978 en de *Physcietea* Tomaselli & De Micheli 1952 tot één samengestelde klasse, waarbij de respectievelijke orden (inclusief de typebeschrijvingen van de beide klassen) zijn overgenomen, dient volgens de Code (*W. Art. 25*) de naam van deze klasse te luiden: *Physcietea* Tomaselli & De Micheli 1952. Deze naam doet geen recht aan het geïntegreerde karakter van de begroeiing, die meestal uit zowel mossen als korstmossen bestaat. Daarom zijn in VvNI-6 de bestaande ordenamen *Orthotrichetalia* Hadač in Klika & Hadač 1944 en *Physcietalia* Hadač in Klika & Hadač 1944 gecombineerd tot nieuwe klas-senaam: *Orthotricho-Physcietea* Tomaselli & De Micheli 1952. Hierbij hebben we de auteursnaam en publicatiejaar van de vroegst geldig gepubliceerde klasse ongewijzigd overgenomen. Dit alles is niet conform de regels van de Code: in een

aparte bijlage in VvNI-6 hebben we alle syntaxonnamen op een rij gezet, inclusief de volgens de Code juiste naam.

Niet in alle vergelijkbare gevallen is de klassenaam in VvNI-6 opgebouwd uit een combinatie van de naam van de respectievelijke mosklasse en korstmosklasse. Zo is de mosklasse *Barbuletea unguiculatae* Mohan 1978 en de korstmosklasse *Psoretea decipiens* Mattick ex Follmann 1974 in VvNI-6 wel degelijk volgens de regels van de Code samengevoegd tot *Psoretea decipiens* Mattick ex Follmann 1974 (gelijk aan Drehwald die in 1993 als eerste deze samenvoeging publiceerde onder de geldige laatstgenoemde naam). In Nederland wordt het aanzien van deze klasse met name bepaald door topkapselmossen: om deze reden is een gecombineerde naam als bijvoorbeeld '*Psoro-Barbuletea*' verdedigbaar. De auteurs van het hoofdstuk in VvNI-6 dat deze klasse behandelt (Van Dort et al. 2017b) hebben uiteindelijk besloten om de volgens de Code geldige naam te gebruiken.

GEWIJZIGDE SOORTSNAMEN EN AANPASSING VAN SYNTAXONNAMEN

Namen van soorten wijzigen voortdurend. Dit heeft niet automatisch gevolgen voor namen van syntaxa: pas nadat een nieuwe wetenschappelijke soortnaam 20 jaar in de wetenschappelijke literatuur stand heeft gehouden kan een bestaande syntaxonnaam hierop worden aangepast en deze nieuwe syntaxonnaam worden voorgesteld (W: Art. 45; zie volgende paragraaf). Dergelijke voorgestelde nieuwe syntaxonnamen worden voorzien van de toevoeging '*nom. mut. propos.*' (voluit: *nomen mutatum propositum*). In VvNI-6 hebben we nieuwe korstmosnamen die zijn gepubliceerd in belangrijke literatuur (zoals Wirth et al. 2013 en Van Herk et al. 2018) gebruikt, ook als deze zich nog niet 20 jaar hebben bewezen. Wat mossoorten betreft, wordt in VvNI-6 in een enkel geval voorgesorteerd op een nieuwe naam die (nog) niet officieel is gepubliceerd in de Nederlandse literatuur. In al deze gevallen hebben we de syntaxonnaam aangepast aan de nieuwe soortnaam (dit is dus niet conform de Code). Enkel indien een 'nieuwe' soortnaam reeds in publicaties van meer dan 20 jaar oud wordt vermeld, is in VvNI-6 de syntaxonnaam aangepast en de toevoeging '*nom. mut. propos.*' éénmalig in de tekst vermeld achter de volledige syntaxonnaam. Ook indien een reeds in andere publicaties gebruikte syntaxonnaam afwijkt van de oorspronkelijk geldig gepubliceerde naam als gevolg van een gewijzigde soortnaam, hebben we éénmalig deze toevoeging vermeld (omdat de wijziging nog niet officieel is, zie de volgende paragraaf). Verderop volgen enkele voorbeelden uit VvNI-6.

Overigens staat het bij het opstellen van syntaxonnamen voor nieuwe syntaxa een auteur vrij om voor te sorteren op nieuwe taxonnamen, ook als deze zich nog niet of nauwelijks 'bewezen' hebben in de praktijk. Om deze reden hebben we in VvNI-6 de eerder genoemde Touwtjesmos-associatie opgenomen met de wetenschappelijke naam *Sciurohypno populei-Anomodontetum viticulosi* terwijl in de associatietabel *Sciurohypnum populeum* nog onder het 'huidige/verouderde' genus *Brachythecium* staat vermeld. Belangrijk is dat duidelijk uit de originele beschrijving blijkt dat hier sprake is van een synoniem, dus dezelfde soort (W: Rec. 10A).

In VvNI-6 hebben we de Watervedermos-associatie hernoemd tot *Fissidentetum fontani*, waarbij Watervedermos in de tekst en tabellen nog met de 'huidige/verouderde' genusnaam *Octodiceras* staat vermeld. Dit betreft, in tegenstelling tot de Touwtjesmos-associatie, geen nieuwe gemeenschap: dit syntaxon staat internationaal bekend onder de thans geldige naam *Octodiceratetum juliani*. Pas nadat de nieuwe wetenschappelijke naam voor Watervedermos 20 jaar in de wetenschappelijke literatuur stand heeft gehouden kan de nieuwe naam worden voorgesteld (W: Art. 45); we hebben hierom geen 'nom. mut. propos.' toegevoegd achter deze syntaxonnaam. Met het *Fissidentetum fontani* wijken wij dus (bewust) af van de Code.

Ruim dertig jaar geleden is *Porpidia hydrophila* beschreven als nieuwe naam van *Lecidea hydrophila* (Schwab 1986). De syntaxonnaam *Porpidietum hydrophilae* is sindsdien door diverse auteurs gebruikt in plaats van de geldige naam *Lecideetum hydrophilae*. Een soortgelijk verhaal geldt voor het *Porpidion tuberculosae* (nieuwe naam van het *Lecideion tumidae*) en het *Porpidietum tuberculosae* (nieuwe naam van het *Lecideetum crustulatae*). Een ander voorbeeld is de naam van de orde *Chrysochetalia chlorinae*. Deze naam werd door Wirth (1995) voorgesteld als nieuwe naam voor de *Leprarietalia chlorinae*, als aanpassing aan de nieuwe genusnaam *Chrysothrix* voor de naamgevende soort (voorheen genaamd *Lepraria chlorina*). Alle genoemde nieuwe syntaxonnamen zijn nog niet officieel vastgesteld (zie volgende paragraaf). Om deze reden hebben we bij deze nieuwe, maar al wel enkele decennia oude namen de toevoeging 'nom. mut. propos.' vermeld.

In 2000 werd de nieuwe naam van *Rhizocarpon obscuratum* gepubliceerd: *R. reductum* (Fryday 2000). De officieel geldige naam *Rhizocarpetalia obscurati* is in VvNI-6 vervangen door de nieuwe naam *Rhizocarpetalia reducti*. Omdat de naamswijziging van het taxon minder dan 20 jaar geleden heeft plaatsgevonden, hebben we geen toevoeging 'nom. mut. propos.' achter de syntaxonnaam vermeld.

Sinds Zander (1993) een revisie van de bladmosfamilie *Pottiaceae* heeft gepubliceerd is *Pottia truncata* in het geslacht *Tortula* geplaatst. De geldige associatienaam *Pottietum truncatae* is in VegvNI-6 als *Tortuletum truncatae* vermeld, met toevoeging van 'nom. mut. propos.'.

GOEDKEURING VAN VOORGESTELDE WIJZIGINGEN VAN SYNTAXONNAMEN EN EEN NIEUWE CODE

Voorstellen voor wijziging van bestaande syntaxonnamen, bijvoorbeeld door het vermelden van een *nomen mutatum propositum*, moeten worden goedgekeurd: totdat goedkeuring heeft plaatsgevonden blijft de voorgestelde naam voorlopig en de oorspronkelijke naam de enige geldige naam (W: Art. 45). Voorstellen voor naamswijzigingen in verband met *nomen mutatum propositum* moeten naar de Nomenclature Commission worden gestuurd (W: pag.1; *Appendix II*). Dit is nog nooit gedaan (pers. com. Helga Bültmann, november 2016). Er zijn dus nog geen voorstellen voor naamswijzigingen van syntaxa inzake *nomen mutatum* goedgekeurd. In 2013 is de commissie die de voorstellen formeel beoordeelt gewijzigd: de

beoordeling vindt nu plaats door de Committee for the Correction and Conservation of Names (CCCN) of the IAVS Working Group for Phytosociological Nomenclature (GPN) (Mucina et al. 2016). Echter, enkel voorstellen voor *nomina ambigua* (aanpassen van de syntaxonnaam omdat verkeerd gebruik tot veel fouten heeft geleid en de oorspronkelijke naam hierdoor een bron van verwarring en hiermee fout gebruik blijft geven) en *nomina conservanda* (behoud van alom gerespecteerde en veel gebruikte syntaxonnamen die niet voldoen aan de regels van de Code) worden beoordeeld. Voorstellen voor *nomina inversa* (aanpassen van de volgorde van taxonnamen in een syntaxonnaam) en *nomina mutata* – relevant voor VvNI-6 – worden niet in behandeling genomen. De reden hiervoor is dat er wordt gewerkt aan een vierde versie van de Code, waarin deze categorieën waarschijnlijk worden aangepast (Willner et al. 2015). Publicatie van de vierde versie van de Code was voorzien in 2017 (pers. com. Helga Bültmann, november 2016). Dit is niet gelukt, maar er wordt hard gewerkt aan deze nieuwe versie (IAVS 2017).

NEDERLANDSE NAAMGEVING VAN MOSSEN- EN KORSTMOSSEN-GEMEENSCHAPPEN

Aan Nederlandse namen van plantengemeenschappen worden geen internationale of nationale eisen gesteld. De auteur van een nieuwe gemeenschap kan zelf naar eigen inzicht een Nederlandse naam opstellen. In VvNI-6 is naar een zo kort mogelijke Nederlandse naam gestreefd, hierbij verwijzend naar één of twee kenmerkende soorten of naar het kenmerkende substraat of habitat, en indien mogelijk in overeenstemming met de wetenschappelijke naam van de gemeenschap. Zo heet de klasse *Hypogymnietea physodis* in het Nederlands 'Schorsmos-klasse' omdat meerdere Schorsmos-soorten (*Hypogymnia* spp.) kenmerkend zijn. In Nederland hebben de *Psoretea decipiens* (NB: een klasse is in het Nederlands onzijdig meervoud) mossen als blikvanger; korstmossen spelen in ons land een ondergeschikte rol in deze klasse. Vandaar dat we gekozen hebben voor de Nederlandse naam Smaragdsteeltjes-klasse, naar drie Smaragdsteeltjes die hun optimum hebben in deze klasse en naar de mosklasse *Barbuletae unguiculatae* die in de *Psoretea* is opgenomen. De wetenschappelijke naam van het *Weissietum controversae* is naar Gewoon parelmos (*Weissia controversa*) genoemd. De Nederlandse naam luidt Parelmos-associatie omdat meerdere Parelmos-soorten kenmerkend zijn. Exact dezelfde redenatie wordt gevolgd bij het *Barbuletum convolutae* (Smaragdsteeltjes-associatie) en het *Tortuletum truncatae* (Kleimos-associatie), allemaal in dezelfde klasse *Psoretea*. De *Hymenelia lacustris-Fontinalietea antipyreticae* heet 'Klasse van (spat)watergemeenschappen': er bestaat geen Nederlandse naam voor *Hymenelia lacustris* en de naam 'Klasse van waterkorsten en Bronmos' werd als inconsequent beschouwd. De gebruikte Nederlandse naamgeving is echter niet altijd consequent. Zo dragen de *Orthotricho-Physcietea*, *Orthotrichetalia* en *Physcietalia* de Nederlandse namen Klasse van Haarmutsen en Vingermossen, Haarmuts-orde en Vingermos-orde, respectievelijk. Hierbij worden meervoud en enkelvoud beiden gebruikt, terwijl het om dezelfde soorten gaat. In VvNI-6 is regelmatig uitleg over de gebruikte naamgeving in een voetnoot opgenomen.

Afbeelding 4. Een begroeiing van de Klasse van Stippelkorsten en Achterlichtmossen (*Verrucario nigrescentis*-*Schistidietaea crassipili* Ježek & Vondráček 1962) met *Vario-spora aurantia* (*Platte citroenkorst*) op een verweerd betonnen muurtje (Audinghen, Frankrijk, 2005). Foto: M. Schrijvers-Gonlag

SLOTWOORD

Dit artikel heeft als doel de tekst van de Code toegankelijker te maken en een aantal nomenclatuurproblemen waar wij bij het schrijven van VvNI-6 tegenaan liepen, toe te lichten. Nadrukkelijk wordt gesteld dat dit artikel geen vervanging van Weber et al. (2000) vormt! De bovenstaande tekst is bij vrijwel geen genoemd artikel volledig. Diverse details in de tekst van de Code die duidelijk zijn omschreven en geen toelichting behoeven, heb ik niet vermeld. Verder zijn in de Code specifieke uitzonderingen op de vermelde regels en veel verhelderende voorbeelden opgenomen. Bij naamgevingskwesaties dient dan ook altijd de meest recente versie van de Code te worden geraadpleegd. De vierde versie van de Code is in de maak en wordt waarschijnlijk gepubliceerd in *Journal of Vegetation Science*. Hiervan wordt meldig gemaakt op de website van de internationale vegetatiekundige vereniging (www.iavs.org). Een bruikbare en uitgebreide toelichting op de Code geven Barkman & Schaminée (1995) in het eerste deel van *De vegetatie van Nederland*. Deze tekst is gebaseerd op de tweede versie van de Code (Barkman et al. 1986) en op onderdelen afwijkend van de derde versie (Weber et al. 2000).

Om de volgens de Code geldige syntaxonnaam te achterhalen is doorgaans een intensieve speurtocht in meerdere, vaak oude(re) publicaties nodig onder voortdurende toetsing aan de Code. Deze exercitie is voor de Europese mossen- en

korstmossengemeenschappen op klasse-, orde- en verbonds niveau door Klaus Dierßen en Helga Bültmann uitgevoerd en gepubliceerd in Mucina et al. (2016). Voor associaties die door mossen worden gedomineerd is Marstaller (2006) een goede start; voor associaties gedomineerd door korstmossen zijn diverse publicaties bruikbaar die vaak een specifiek habitat of geografisch gebied belichten (voor een overzicht van de bronnen die zijn geraadpleegd bij het opstellen van VvNI-6 zie VvNI-6 pagina 473).

De vermelde namen in Mucina et al. (2016) zijn echter niet altijd de enige juiste namen. Want hoewel de Code als nogal stug en inflexibel kan worden ervaren, is er (beperkt) ruimte voor een eigen invulling. Zo heeft Dierßen in deze publicatie ervoor gekozen de auteurs van de *Splachnetalia* als volgt te vermelden: Hadač & Klika ex von Hübschmann 1957. In zijn eigen overzicht (Dierßen 2001) vermeldt hij ook de oorspronkelijke bron (Klika & Hadač 1944): Hadač & Klika in Klika & Hadač ex von Hübschmann 1957. Dierßen heeft ervoor gekozen de eer voor de syntaxonnaam aan beide auteurs toe te wijzen en hij heeft deze vervolgens op alfabetische volgorde geplaatst (pers. com. Helga Bültmann, juli 2018). Hoewel dit is toegestaan is de aanbeveling van de Code om de naam van de eerste auteur te vermelden (zonder jaartal), aan wie de syntaxonnaam werd toegeschreven door de validerende auteur (W: Rec. 46D). Von Hübschmann (1957) schreef de naam toe aan Hadač 1944, dus dit resulteert in: Hadač in Klika & Hadač ex von Hübschmann 1957. Het enige verplichte gedeelte (zie eerder en W: Rec. 46D) betreft het deel achter 'ex'. De auteursvermelding van de *Splachnetalia* kan derhalve als volgt (alle mogelijkheden zijn toegestaan volgens de Code):

Hadač & Klika in Klika & Hadač 1944 ex von Hübschmann 1957

Hadač & Klika in Klika & Hadač ex von Hübschmann 1957

Hadač in Klika & Hadač 1944 ex von Hübschmann 1957

Hadač in Klika & Hadač ex von Hübschmann 1957

Klika & Hadač ex von Hübschmann 1957

Hadač & Klika ex von Hübschmann 1957

Hadač ex von Hübschmann 1957

von Hübschmann 1957

In VvNI-6 stellen we dat wij de syntaxonnamen zoveel mogelijk hebben geactualiseerd naar de huidige inzichten. Veel namen in VvNI-6 zijn echter niet geldig volgens de Code. Deze namen zijn doorgaans wel – naar de mening van de desbetreffende auteurs – veelzeggende en goede namen. Hier kun je natuurlijk over discussiëren. Echter: what's in a name...? Deze beroemde zin van Shakespeare (*'What's in a name? that which we call a rose [enter] By any other name would smell as sweet'*; Romeo & Juliet, Act II, Scene II, Line 43-44) werd door Haveman gebruikt om aan te geven dat de naam van een plant slechts een codewoord is waarmee het mogelijk wordt te communiceren (Haveman 2015). Hetzelfde geldt voor namen van plantengemeenschappen. Namen zijn slechts namen. Leesbaarheid en bruikbaarheid hebben bij onze naamkeuze voorrang gekregen. Zoals vermeld in de Code: *'Names are only labels and, as such, they can never be wholly adequate. [...] It is far more important to know exactly what is meant by a name than to find one that seems in every respect to be characteristic'* (Weber et al. 2000: 740).

DANKWOORD

Veel dank aan enkele mede-auteurs van VvNI-6 voor de vele nomenclatuurdiscussies: Klaas van Dort, Bas van Gennip, Eddy Weeda, Henk Siebel en bovenal Rense Haveman. Belangeloos behulpzaam waren Daniela Gigante, Helga Bültmann, Albin Hunia en Gé van Steijn, waarvoor hartelijk dank.

HOW TO USE THE INTERNATIONAL CODE OF PHYTOSOCIOLOGICAL NOMENCLATURE: A CASE STUDY.

With the recently published syntaxonomic list of Dutch bryophyte and lichen communities, the use and interpretation of the Code of Phytosociological Nomenclature is illustrated. Many examples clarify the text of the Code, including some inconsistencies in the names of Dutch bryophyte and lichen communities, which are explained.

LITERATUUR

- Barkman, J.J. (1958). Phytosociology and Ecology of Cryptogamic Epiphytes, including a Taxonomic Survey and Description of their Vegetation Units in Europe. Van Gorcum, Assen. 628 pp.
- Barkman, J.J. & W. Ringelberg-Giesen (1959). *Leptodontium flexifolium* in Drente. Mededeling no. 85 van het Biologisch Station Wijster. *Buxbaumia* 13(1/2): 29-38.
- Barkman, J.J. & J.H.J. Schaminée (1995). De naamgeving in de syntaxonomie. In: J.H.J. Schaminée, A.F.H. Stortelder & V. Westhoff (red.). *De vegetatie van Nederland. Deel 1. Inleiding tot de plantensociologie - grondslagen, methoden en toepassingen*: 141-150. Opulus Press, Uppsala/Leiden. 296 pp.
- Barkman, J.J., J. Moravec & S. Rauschert (1976). Code of Phytosociological Nomenclature. *Vegetatio* 32(3): 131-185.
- Barkman, J.J., J. Moravec & S. Rauschert (1986). Code of Phytosociological Nomenclature. 2nd edition. *Vegetatio* 69(3): 145-195.
- Bültmann, H. (2012). The lichen syntaxa in the checklist of higher syntaxa of Europe – an overview – and what we can do with them. *Annali di Botanica (Roma)* 2: 11–18.
- Dierßen, K. (2001). Distribution, ecological amplitude and phytosociological characterization of European bryophytes. *Bryophytorum Bibliotheca*, Band 56. 289 pp.
- Dobson, F.S. (2005). *Lichens. An Illustrated Guide to the British and Irish Species*. Fifth revised edition. First edition 1979. The Richmond Publishing Co. Ltd. Slough. 480 pp.
- Drehwald, U. (1993). Die Pflanzengesellschaften Niedersachsens. Flechtengesellschaften. *Naturschutz und Landschaftspflege in Niedersachsen* 20/10. 124 pp.

- Drehwald, U. & E. Preisling (1991). Die Pflanzengesellschaften Niedersachsens. Moosgesellschaften. Naturschutz und Landschaftspflege in Niedersachsen 20/9. 204 pp.
- Fryday, A. (2000). On *Rhizocarpon Obscuratum* (ACH.) Massal., with notes on some Related Species in the British Isles. Lichenologist 32(3): 207-224.
- Haveman, R. (2015). Wat zegt een naam? Over naamgeving en identiteit. In: E.J. Weeda, J.H.J. Schaminée & N.M. van Rooijen (red.). Botanische meesterwerken: 85-98. KNNV Uitgeverij, Zeist. 144 pp.
- IAVS (2017). Working Group for Phytosociological Nomenclature (GPN), Report 2017. 60th IAVS symposium, Palermo, 20/24.06.2017.
- Klika, J. & E. Hadač (1944). Rostlinná společenstva střední Evropy. Příroda 36(8): 249-259.
- Marstaller, R. (1987). Die Moosgesellschaften auf morschem Holz und Rohhumus. 25. Beitrag zur Moosvegetation Thüringens. Gleditschia 15: 73-138.
- Marstaller, R. (2006). Syntaxonomischer Konspekt der Moosgesellschaften Europas und angrenzender Gebiete. Haussknechtia Beiheft 13. Jena. 192 pp.
- Mucina, L., H. Bültmann, K. Dierßen, J.-P. Theurillat, T. Raus, A. Čarni, K. Šumberová, W. Willner, J. Dengler, R. Gavilán García, M. Chytrý, M. Hájek, R. Di Pietro, D. Iakushenko, J. Pallas, F.J.A. Daniëls, E. Bergmeier, A. Santos Guerra, N. Ermakov, M. Valachovič, J.H.J. Schaminée, T. Lysenko, Y.P. Didukh, S. Pignatti, J.S. Rodwell, J. Capelo, H.E. Weber, A. Solomeshch, P. Dimopoulos, C. Aguiar, S.M. Hennekens & L. Tichý (2016). Vegetation of Europe: hierarchical floristic classification system of vascular plant, bryophyte, lichen, and algal communities. Applied Vegetation Science 19(Suppl. 1): 3-264.
- Paus, S.M. (1997). Die Erdflechtenvegetation Nordwestdeutschlands und einiger Randgebiete. Bibliotheca Lichenologica 66: 1-222.
- Schrijvers-Gonlag, M., K.W. van Dort & B. van Gennip (in voorber.). A synopsis of the Dutch bryophyte and lichen vegetation.
- Schubert, R. (2009). Synopsis der Moosgesellschaften Sachsen-Anhalts. Schlechtendalia 18: 1-158.
- Schwab, A.J. (1986). Floristische und Soziologische Bearbeitung der Flechtenflora von Rostock. Herzogia 12: 97-110.
- Van Dort, K.W., B. van Gennip & M. Schrijvers-Gonlag (red.) (2017a). De vegetatie van Nederland. Deel 6. Mossen- en korstmossengemeenschappen. KNNV Uitgeverij, Zeist. 536 pp.
- Van Dort, K.W., R. Haveman, M. Schrijvers-Gonlag, E.J. Weeda & B. van Gennip (2017b). *Psoretea decipientis*. Smaragdsteeltjes-klasse. In: K.W. van Dort, B. van Gennip & M. Schrijvers-Gonlag (red.). De vegetatie van Nederland. Deel 6. Mossen- en korstmossengemeenschappen: 383-416. KNNV Uitgeverij, Zeist. 536 pp.

- Van Dort, K.W., M. Schrijvers-Gonlag, R. Haveman & B. van Gennip (2017c). Mossen- en korstmossengemeenschappen - Introductie. In: K.W. van Dort, B. van Gennip & M. Schrijvers-Gonlag (red.). De vegetatie van Nederland. Deel 6. Mossen- en korstmossengemeenschappen: 1-22. KNNV Uitgeverij, Zeist. 536 pp.
- Van Herk, K., A. Aptroot & L. Sparrius (2018). Veldgids Korstmossen. KNNV Uitgeverij, Zeist. 371 pp.
- Von Hübschmann, A. (1957). Kleinmoosgesellschaften extremster Standorte. Mitteilungen der Floristisch-soziologischen Arbeitsgemeinschaft. Stolzenau/Weser. N.F. Heft 6/7: 130-146.
- Von Hübschmann, A. (1986). Prodrömus der Moosgesellschaften Zentraleuropas. Bryophytorum Bibliotheca, Band 32. 413 pp.
- Von Krusenstjerna, E. (1945). Bladmossvegetation och bladmossflora i Uppsala-trakten. Acta Phytogeographica Suecica 19. Uppsala. 250 pp.
- Weber, H.E., J. Moravec & J.-P. Theurillat (2000). International Code of Phytosociological Nomenclature. 3rd edition. Journal of Vegetation Science 11(5): 739-768.
- Wikipedia (2018). List of Greek and Latin roots in English. Last updated: 12 June 2018. Geraadpleegd 8 juli 2018. URL: en.wikipedia.org/wiki/List_of_Greek_and_Latin_roots_in_English/A-G.
- Willner, W., J.-P. Theurillat, A. Čarni, J. Pallas & H.E. Weber (2015). Guidelines for proposals to conserve or reject names of syntaxa. Phytocoenologia 45(1-2): 183-184.
- Wirth, V. (1995). Die Flechten Baden-Württembergs. Verbreitungsatlas. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.
- Wirth, V., M. Hauck & M. Schultz (2013). Die Flechten Deutschlands. Band 1 en 2. Eugen Ulmer KG, Stuttgart.
- Zander, R.H. (1993). Genera of the Pottiaceae: mosses of harsh environments. Bulletin of the Buffalo Society of natural sciences. Vol 32. Buffalo. 378 pp.

Contactgegevens:

Marcel Schrijvers-Gonlag

Email: marcel.schrijvers-gonlag@outlook.com